

Sygn. akt I Ca 299/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Włodzimierz Wójcicki (spr.)
Protokolant:	Anna Sobieska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2015 r. na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielni (...) w G.

przeciwko S. Ż.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Łomży VIII Zamiejscowego Wydziału Cywilnego w G.

z dnia 24 września 2014 r., sygn. akt VIII C 269/14 upr

I. zmienia zaskarżony wyrok i zasądza od S. Ż. na rzecz Spółdzielni (...) w G. kwotę 6850,55 /sześć tysięcy osiemset pięćdziesiąt i 55/100/ złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 6 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od S. Ż. na rzecz Spółdzielni (...) w G. kwotę (...)dwa tysiące trzysta siedemnaście/ złotych tytułem kosztów procesu za obie instancje.

Sygn. akt I Ca 299/14

UZASADNIENIE

Powód Spółdzielnia (...) w G. wystąpił z pozwem przeciwko S. Ż. o zapłatę kwoty 6.850,55 zł z ustawowymi odsetkami od 6 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powód podał, że pozwany zawarł z nim umowę, w której zobowiązał się m. in. sprzedawać powodowi całość wyprodukowanego w swoim gospodarstwie mleka. Umowa powyższa przewidywała, że może zostać rozwiązana za wypowiedzeniem doręczonym do 30 września ze skutkiem na koniec roku kalendarzowego, a w wypadku naruszenia tego trybu (jak również jej naruszenia powodującego wygaśnięcie umowy, w tym naruszenia §3 - obowiązku sprzedaży całości mleka) zobowiązywała pozwanego do zapłaty kary umownej (§8 ust. 2 umowy, §9 umowy). Powód wskazał, że z końcem lutego 2013 r. pozwany bez wypowiedzenia zaprzestał sprzedaży mleka, po czym w dniu 19 marca 2013 r. złożył pismo z prośbą o rozwiązanie umowy za porozumieniem stron, na co powód nie wyraził zgody. Podniósł, że pozwany nie wznowił sprzedaży mleka, mimo że nie zlikwidował stada krów - gospodarstwo obecnie prowadzi jego syn, który sprzedaje mleko innemu podmiotowi. Wskazał, że wezwał pozwanego do zapłaty kary umownej w kwocie

dochodzonej pozewem (wyliczonej jako równa wypłacie za mleko sprzedane w miesiącach listopadzie, październiku i wrześniu), jednak pozwany nie dokonał zapłaty.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym dnia 4 kwietnia 2014 r. sygn. akt VIII Nc 128/14 Sąd Rejonowy w Łomży VIII Zamiejscowy Wydział Cywilny w G. uwzględnił powództwo w całości.

Sprzeciw od tego nakazu wniósł S. Ż., kwestionując swoją legitymację czynną jako strony w procesie z uwagi na treść art. 625 k.c. W uzasadnieniu podał, że w dniu 29 grudnia 2011 r. w drodze umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego przekazał gospodarstwo rolne na rzecz swoich następców prawnych, a tym samym nie miał możliwości wywiązania się z zawartej w dniu 31 stycznia 2006 r. ze Spółdzielnią (...) w G. umowy kontraktacyjnej na dostawę mleka. Dlatego też wystąpił z wnioskiem o rozwiązanie umowy w drodze porozumienia stron. Z powyższych względów wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 24 września 2014 r. sygn. akt VIII C 269/14 „upr” Sąd Rejonowy w Łomży VIII Zamiejscowy Wydział Cywilny w G. powództwo oddalił.

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

S. Ż. zawarł w dniu 31 stycznia 2006 r. ze Spółdzielnią (...) w G. umowę kontraktacyjną nr (...) na dostawy mleka.

Przez okres kilku lat od zawarcia umowy S. Ż. sprzedawał wyprodukowane mleko do SM (...) w G..

Aktem notarialnym z dnia 29 grudnia 2011 r. Rep. (...)sporządzonym przed Notariuszem J. G. prowadzącą Kancelarię Notarialną w Z. S. Ż. w celu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej darował m.in. inwentarz żywy i martwy wchodzący w skład gospodarstwa rolnego synowi P. Ż..

S. Ż. pismem z dnia 26 lutego 2013 r. skierowanym do Zarządu Spółdzielni (...) w G. zwrócił się z prośbą o rozwiązanie umowy kontraktacyjnej za porozumieniem stron z powodu likwidacji stada.

Spółdzielnia (...) w G. w odpowiedzi przy piśmie z dnia 21 marca 2013 r. przesłała S. Ż. propozycję ugody przewidującą polubowny sposób rozliczenia wzajemnych należności. Jednocześnie zwróciła się o podpisanie zaproponowanej ugody i jej zwrot na adres Spółdzielni, zastrzegając, że w wypadku jeżeli nie otrzyma podpisanej przez S. Ż. umowy do dnia 5 kwietnia 2013 r. nie będzie ona aktualna.

S. Ż. nie udzielił Spółdzielni (...) w G. żadnej odpowiedzi na zaproponowaną ugode, jak również nie wznowił dostaw mleka.

Pracownik skupu mleka SM (...) w G. w dniu 5 marca 2014 r. stwierdził, że w gospodarstwie należącym obecnie do P. Ż. w dalszym ciągu prowadzona jest produkcja mleka, które zdawane jest do innego podmiotu.

Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne.

W ocenie Sądu I instancji łącząca strony umowa z dnia 31 stycznia 2006 r. nie jest stricte umową kontraktacyjną w rozumieniu przepisów art. 613 k.c. Z definicji ustawowej umowy kontraktacji zawartej w tym przepisie wynika, że istotą tej umowy jest z jednej strony zobowiązanie producenta rolnego do wytworzenia i dostarczenia kontraktującemu oznaczonej ilości produktów rolnych określonego rodzaju, natomiast z drugiej strony zobowiązanie kontraktującego do odebrania tych produktów w terminie umówionym oraz zapłacenia umówionej ceny. Kontraktujący może się też dodatkowo zobowiązać do spełnienia ustalonych w umowie świadczeń dodatkowych. Umowa kontraktacji z zasady zostaje zawarta na czas oznaczony, może to być jednak umowa obejmująca jeden cykl produkcji lub umowa wieloletnia (wyrok SN z 07 sierpnia 1975 r., III CRN 179/75, LEX nr 7732). Przedmiot kontraktacji powinien być w umowie określony według jego właściwości. Z uwagi na to, że przedmiotem tym są produkty rolne, a więc rzeczy oznaczone co do gatunku, z zasady przedmiot kontraktacji zostaje określony według miary, wagi, objętości, liczby sztuk itp. kryteriów, odnoszonych do przedmiotów wyprodukowanych w gospodarstwie rolnym producenta. Art. 613 § 2 k.c.

pozwała na odejście od tych kryteriów stanowiąc, że ilość produktów rolnych może być w umowie oznaczona także według obszaru, z którego produkty te mają być zebrane. Tym samym przedmiotem kontraktacji będą wszystkie produkty pochodzące z obszaru wskazanego w umowie.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany w §2 umowy zawartej z powodem zobowiązał się do wyprodukowania w swoim gospodarstwie mleka, w §3 do dostarczenia powodowi tego mleka w całości, a w §2 pkt 3 zdanie drugie - do sprzedania wyprodukowanego mleka w całości powodowi. Wielkość dostaw mleka w poszczególnych latach określała przyznana przez Agencję Rynku Rolnego Indywidualna Ilość Referencyjna (§2 pkt 3 umowy). W łączącej strony umowie w żaden sposób nie ustalono ilości mleka według miary, wagi, objętości, liczby sztuk, co jest elementem przedmiotowo istotnym umowy kontraktacji. Wielkość tych dostaw zależała od Agencji Rynku Rolnego.

Zdaniem Sądu Rejonowego z tych przyczyn umowę łączącą strony należy potraktować jako umowę nienazwaną, zawieraną zgodnie z wyrażoną w art. 353¹ k.c. zasadą swobody umów.

Sąd I instancji stwierdził, iż, mimo że łącząca strony umowa nie jest umową kontraktacyjną w rozumieniu art. 613 k.c., jednakże nie zawiera ona uregulowań na wypadek przejścia gospodarstwa w posiadanie innej osoby. Z uwagi na fakt, że jest jednak bardzo zbliżona w swej treści do umowy kontraktacji, to w ocenie Sądu Rejonowego w drodze analogii może mieć do niej zastosowanie art. 625 k.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że w judykaturze przyjmuje się, że zmiany w stanie posiadania po zawarciu umowy kontraktacji wywierają wpływ na wykonanie umowy kontraktacji. Należy jednak podkreślić, że chodzi nie o zmianę w sferze stosunków własnościowych, a o zmianę stanu faktycznego, jakim jest posiadanie. Jeżeli bowiem ma miejsce zmiana właściciela, ale jednocześnie nie nastąpiła zmiana posiadacza gospodarstwa rolnego, to nie nastąpi też zmiana producenta. O przejściu z mocy art. 625 k.c. z producenta na inną osobę praw i obowiązków z zawartej przez producenta umowy kontraktacji i jeszcze przez niego niewykonanej decyduje moment przejścia posiadania gospodarstwa na tę inną osobę. Wyłączenie przejścia praw i obowiązków z umowy kontraktacji z zachowaniem wymogów art. 625 zd. 2 k.c. następuje, jeżeli przejście posiadania gospodarstwa producenta nastąpiło równocześnie z jego nabyciem odpłatnym lub w dacie późniejszej (wyrok SN z 20 marca 1975 r., III CRN 309/74, OSP 1975, z. 11, poz. 242).

W innym wyroku z dnia 6 listopada 1972 r. (III CRN 266/72) Sąd Najwyższy stwierdził, że zmiana jednostki kontraktującej w toku wykonywania umowy kontraktacji jest dopuszczalna. Wymaga ona przelewu praw (art. 509 i 511 k.c.) oraz przejścia obowiązków (art. 519 i 522 k.c.) jednostki kontraktującej. Dopełnienie tych wymagań powoduje wyjście ze stosunku kontraktacji dotychczasowej jednostki kontraktującej, a zatem jej zwolnienie z obowiązków (art. 519 § 1 k.c.).

Sąd I instancji stwierdził, że w niniejszej sprawie bezspornym jest, że umową darowizny w formie aktu notarialnego sporządzonego w dniu 29 grudnia 2011 r. S. Ż. w celu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej darował m.in. inwentarz żywy i martwy wchodzący w skład gospodarstwa rolnego synowi P. Ż. oraz, że P. Ż. rzeczywiście przejął posiadanie gospodarstwa rolnego i prowadzi sprzedaż mleka na rzecz innego podmiotu, niż powód w niniejszej sprawie.

Tym samym, zgodnie z treścią przepisu art. 625 k.c., wszelkie obowiązki pozwanego, wynikające z zawartej między stronami umowy po przekazaniu gospodarstwa rolnego przeszły na jego następcę, a tym samym w ocenie Sądu Rejonowego brak jest po stronie pozwanego S. Ż. legitymacji biernej w niniejszej sprawie.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd I instancji na mocy art. 625 k.c. powództwo oddalił.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył powód Spółdzielnia (...) w G.. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- naruszenie art. 229 k.p.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że bezspornym jest, że pozwany przekazał również posiadanie gospodarstwa rolnego już w dacie sporządzania darowizny (29 grudnia 2011 r.), podczas gdy powód

takiego twierdzenia nie przyznał (a pozwany w sprzeciwie nie wskazywał na datę przeniesienia posiadania, a jedynie na darowiznę gospodarstwa), zaś w pozwie powód wskazywał wyraźnie (i wykazał w dokumentach załączonych do pozwu), że to pozwany (a nie jego syn) jeszcze do lutego 2012 r. włącznie sprzedawał powodowi mleko i zawiadomił o likwidacji swojego stada dopiero z datą 26 lutego 2012 r. (nie wspominając nic o przekazaniu stada synowi),

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez bezpodstawne pominięcie, że z podpisanych przez pozwanego faktur załączonych do pozwu wynika, że pozwany do końca lutego 2012 r. nie przekazał synowi kwoty mlecznej i pominięcie, że pozwany nie zawiadomił w tym czasie powoda o przekazaniu gospodarstwa,

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że umowa stron nie reguluje konsekwencji przekazania gospodarstwa innej osobie w trakcie trwania umowy, podczas gdy regulację taką zawiera § 8 ust. 2 zdanie drugie umowy,

- naruszenie art. 625 k.c. przez jego bezpodstawne zastosowanie do umowy nienazwanej nie będącej umową kontraktacji, a przewidującej odmienny niż w tym przepisie sposób przeniesienia uprawnień na nabywcę gospodarstwa (zawarcie przez nabywcę w ciągu miesiąca nowej pisemnej umowy ze spółdzielnią i rozwiązanie dotychczasowej umowy bez wypowiedzenia - § 8 ust. 2 zdanie drugie umowy), jak również nie mającej w przeciwieństwie do umowy kontraktacji bezpośredniego związku z uprawą na określonej powierzchni gruntu.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych powiększonych o 17 zł opłaty od pełnomocnictwa, a ponadto zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

Apelacja jest zasadna i zasługuje w całości na uwzględnienie.

Błędne jest stanowisko Sądu I instancji, że pozwany nie ma w niniejszej sprawie legitymacji biernej i nie jest zobowiązany do zapłaty kary umownej na rzecz powoda. Wobec powyższego zachodziła konieczność modyfikacji zaskarżonego orzeczenia.

Jak słusznie zarzuca skarżący, Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 229 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c., bezpodstawnie przyjmując, że w niniejszej sprawie bezspornym jest, że pozwany w dniu zawarcia umowy darowizny – 29 grudnia 2011 r. przeniósł na syna P. Ż. również posiadanie gospodarstwa rolnego, a w szczególności wchodzącego w jego skład stada krów, w sytuacji gdy powód takiego twierdzenia nie przyznał. Ze zgromadzonych w tej sprawie dokumentów wynika, że pozwany po zawarciu powyższej umowy jeszcze do lutego 2013 r. włącznie sprzedawał powodowi mleko, wystawiając w związku z tym, jako sprzedawca faktury i podpisując je (k. 26-28). Dopiero w piśmie z dnia 26 lutego 2013 r. pozwany poinformował powoda o likwidacji swojego stada (k. 24). Jak przyznał sam pozwany na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 15 stycznia 2015 r., przekazał on na rzecz syna kwotę mleczną dopiero w 2013 r. po likwidacji stada (k. 71 – 00:03:50 min. nagrania). Powyższe okoliczności świadczą o tym, że pozwany do lutego 2013 r. włącznie był posiadaczem gospodarstwa rolnego i prowadził to gospodarstwo, co najmniej w zakresie związanym z produkcją i sprzedażą mleka.

Nie negując stanowiska Sądu Rejonowego odnośnie zakwalifikowania umowy stron jako umowy nienazwanej, stwierdzić należy, że Sąd ten niezasadnie przyjął, iż przedmiotowa umowa nie reguluje konsekwencji przekazania gospodarstwa innej osobie w trakcie trwania umowy i w związku z tym bezpodstawnie zastosował w niniejszej sprawie art. 625 k.c. Umknęło uwadze Sądu I instancji, że taką regulację zawiera § 8 ust. 2 umowy stron. Zgodnie z tym postanowieniem umownym, zerwanie przez producenta warunków umowy z naruszeniem przewidzianego w § 8 ust. 1 umowy trybu wypowiedzenia powoduje obciążenie producenta karą pieniężną w wysokości trzymiesięcznej wypłaty za mleko sprzedane przez producenta jako średnia z ostatnich trzech miesięcy. Nie dotyczy to przypadku przekazania gospodarstwa wraz z kwotą mleczną, o ile nowy producent niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu

miesiąca zawarł umowę ze Spółdzielnią. W uzasadnionych przypadkach losowych umowa może być rozwiązana za porozumieniem obu stron.

W świetle przytoczonej powyżej treści umowy i wynikających ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego faktów, zgodnie z którymi pozwany nie dokonał w dniu 29 grudnia 2011 r. jednoczesnego przekazania na rzecz syna gospodarstwa wraz z kwotą mleczną (którą przekazał dopiero w 2013 r.), a następca pozwanego nie zawarł umowy z powodem, nie zostały spełnione przesłanki określone w § 8 ust. 2 zdanie 2 umowy stron. W konsekwencji powyższego, wobec niewątpliwego faktu zaniechania przez pozwanego dostaw mleka do powodowej Spółdzielni z końcem lutego 2013 r. bez uprzedniego wypowiedzenia umowy, a więc niewypełnienia warunków umowy przez pozwanego, zobowiązany jest on, zgodnie z § 8 ust. 2 zdanie 1 umowy stron, do uiszczenia na rzecz powoda kary pieniężnej w wysokości trzymiesięcznej wypłaty za mleko sprzedane przez producenta jako średnia z ostatnich trzech miesięcy. W niniejszej sprawie wysokość tej kary umownej, która nie była kwestionowana przez pozwanego, wynosi 6.850,55 zł.

Biorąc pod uwagę wszystkie przedstawione powyżej okoliczności, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.850,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty. O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 476 k.c., uwzględniając fakt, iż w piśmie z dnia 21 marca 2013 r. (k. 18) powód wezwał pozwanego do zapłaty na jego rzecz kwoty objętej pozwem w terminie do dnia 5 kwietnia 2013 r. (pkt I sentencji wyroku).

W konsekwencji powyższego rozstrzygnięcia, o kosztach procesu za obie instancje orzeczono zgodnie z wyrażoną w art. 98 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Wobec przegranej w całości pozwanego, należało zasądzić od niego na rzecz powoda poniesione przez niego koszty procesu w obu instancjach w łącznej wysokości 2.317 zł (pkt II sentencji wyroku). Na koszty te składa się opłata sądowa od pozwu w kwocie 250 zł, opłata sądowa od apelacji w kwocie 250 zł, koszty zastępstwa prawnego przed Sądem I instancji wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 1.217 zł (§ 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.)) i koszty zastępstwa prawnego przed Sądem II instancji w wysokości 600 zł (§ 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 ww. rozporządzenia).